Erzurum Melike Çiçek Hatun Türbesi*

Erzurum Melike Çiçek Hatun Tomb

Demet Kara**

Abstract: Melike Çiçek Hatun Tomb is located in Cumhuriyet Street northwest of the Erzurum Grand Mosque. Also the tomb is inside The Erzurum Castle in the city center. Before the inscription of the building was revealed the tomb was known as Cimcime Sultan. However, after the drilling activities carried out in 2011 the building inscription of the tomb was found. According to this inscription, the tomb was built for the daughter of Ahmed Kān in September 1304. On the other hand the name of the tomb that was written in the building inscription was deformed and the name could not be fully read. As a result of re-reading the inscription, it was found that the owner of the tomb was Melike Çiçek Hatun. The tomb has a cylindrical base and body. On the north face of the cylindrical body, a rectangular frame is formed with semicircular cross-section wiping. On the other sides, pointed arched frames were formed with the semicircular cross-sections. Cylindrical body finished with a profiled deletion assembly. After this deletion group, the conical dome of the tomb starts. A rectangular window was placed on the axes on the east and west faces of the pointed arch frames. There is a rectangular door in the north. direction of the tomb body. Just above this door is a rectangular inscription board.

Structured Abstract: This study reveals the name of the tomb, which was known as Cimcime Sultan Tomb when the building inscription was not yet found in Erzurum, but the exact date of the inscription was determined after the discovery of the inscription in 2011. In 2011, it was found out that the tomb was built in September 1304, but the part written by the tombs' owner was deformed and could not be fully read. It was stated that he was only the daughter of a person named Ahmed Kān and various propositions were made about his name. The inscription on the tomb was not yet revealed in the studies conducted before 2011, so it was not possible to determine the name and date of the tomb, but various opinions were put forward. A.Ş. Beygu states that this tomb cannot be determined to whom it belongs, but that it is narrated as the tomb of Cimcime Sultan among the people and it is one of the orders of Erzurum which has not passed into history. Oluş Arık states that the tomb building inscription does not exist, but that it may have been built in the 14th century during the Ilkhanids. Osman Turan attributes the Tomb of Cimcime Sultan to one of the first Seljuk conquerors. And it is written in the Armenian sources that Tuğrul Bey assigned names such as Salas-ı Horasan, Yusuf and Cemcem during the conquest of Anatolia. These gentlemen organized raids to Anatolia in 1062 and the man named Cemcem states that is martyr here and that the tomb may have been built in his name. O.C. Tuncer states that

** Arş. Gör. Dr., Anadolu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü
Res. Asst. Dr., Anadolu University, Faculty of Letters, Department of Art History
ORCID 0000-0003-0988-364X

dturgut@anadolu.edu.tr

Cite as/ Atıf: Kara, D. (2020). Erzurum Melike Çiçek Hatun Türbesi, *Turkish Studies*, 15(1), 297-305.
<https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.39218>

Received/Geliş: 11 October/Ekim 2019

Accepted/Kabul: 25 February/Şubat 2020

Copyright © MDE, Turkey

Checked by plagiarism software

Published/Yayın: 29 February/Şubat 2020

CC BY-NC 4.0

there may be a similarity in the name, that the tomb belongs to a women and that he cannot actively participate in the raids during the conquest of Anatolia. In addition, Tuncer states that although the tomb is a one-storey, the Seljuk tomb tradition continues and dates the tomb to the second quarter of the 14th century. According H. R. Ünal the tomb was built at the beginning of the century XIVth and entrance is made from the garden of a house. However, it does not provide any information as to who made owner it. During the repair works of the tomb in 2011, the building inscription was unearthed. Yurttaş and Kındıgılı read this inscription and dated the tomb to September 1304. However, in this study, the part that says who belongs to the tomb could not be fully read due to the deformation in the inscription. Although various names have been suggested about the owner of the tomb, it has been stated that Çengâl is the most suitable one among them. The building inscription of the tomb was re-read by us and the identity of the tomb owner was tried to be determined. According to the building inscription, the tomb was built in September 1304 in the name of Çiçek Hatun, the daughter of Ahmet Kaan. Ahmet Kaan, who is mentioned in the inscription of the construction, is Ahmet Tekudar, the seventh son of Hülagu Han who ruled the İlhan in 1282-1284. He has many wives and his has nine children including three boys and six girls. Çiçek Hatun, from born out of Armenian Hatun, is the third child of her daughters. She was married to Buracu, the son of Diyarbayır Emir Durbay. Therefore it is accepted that the owner of the tomb is Çiçek Hatun, the daughter of Ahmet Teküder. In addition, the fact that the title of melike was used for Çiçek Hatun in the building inscription indicates that he was the daughter of the sovereign. Çiçek Hatun married Baracu, the son of Durbay Noyan, who was sent to Diyarbakır and Diyar-ı Rebia during the reign of her uncle Abaka Khan. She probably came to Anatolia after his marriage. It is unknown why she came to Erzurum. During this period, near Erzurum and Erzincan, Aladağ was the center of the İlhan. Whether It is not known whether she lived here or not and it is not known who also built the tomb. There was no information about Çiçek Hatun other than the information obtained from her marriage.

The tomb has a single-storey circle-based cylindrical base and body. The cylindrical base is also about one meter high, if not the same height everywhere due to the sloping soil. The trunk starts slightly behind from the pedestal. There is a thin semicircular wipe above the base. Above this wiping, the body of the tomb started after another wiping with a semicircular cross-section. On the other sides of the cylindrical body other than the north direction, pointed arch-shaped frames are formed with the semicircular wipings. In the north direction, an inverted U-shaped frame is formed. Each of the frames joins together with a short horizontal arm at the bottom. All of these frames delimit the surface of about two-thirds of the tomb body. After these frames, the tomb body some amount flat masonry and then with a wipings group were finished. The body of the tomb is covered with a conical dome.

Keywords: Tomb, Erzurum, Melike Çiçek Hatun, Building inscription

Öz: Erzurum kale içinde, Ulu Camii'nin kuzeybatısında yer alan, inşa kitabesi ortaya çıkarılmadan önce Cime Sultan Türbesi olarak adlandırılan ancak 2011 yılında gerçekleştirilen sondaj çalışmaları sonrasında inşa kitabesinin bulunmasıyla hangi tarihte ve kimin adına inşa edildiği tespit edilebilen Melike Çiçek Hatun Türbesi kitabesine göre Ahmed Kân kızı adına 1304 yılının Eylül ayında yapılmıştır. İnşa kitabesinin bulunmasından hemen sonra yapılan okumalarda türbenin kime ait olduğunu belirten kısmında oluşan deformasyon sebebiyle isim tam olarak okunmamış ancak yine de bazı varsayımlarda bulunulmuştur. Kitabenin yeniden okunması sonucunda türbenin sahibinin Melike Çiçek Hatun olduğu tespit edilmiştir. Dairesel bir subasman üzerine oturan türbe silindirik gövdelidir. Silindirik gövdenin yüzeyinde kaval silmelerle kuzey yöne bakan kesimindeki ters U formunda, diğer on biri sivri kemer biçimli çerçeveler oluşturulmuştur. Silmelerden sonra bir miktar düz duvar örgüsü ve sonrasında yine profilli bir silme grubuyla silindirik gövde nihayetlenir. Bu silme grubunun üstünden türbenin konik külahı başlar. Kaval silmelerin sivri kemer görünümü oluşturarak çevrelediği yüzeylerden doğu ve batıya bakanların eksenlerinde dikdörtgen biçimli birer pencere açıklığı bulunur. Gövdenin kuzey yönündeki ters U biçimli çerçeve içerisine alınmış cephe yüzeyinde anıtsal bir portal bulunur. Lentolu dikdörtgen kapı açıklığı sivri kemerli portal nişi içinde yer alır. Dikdörtgen biçimli kitabe panosu ise kapı açıklığının lentosu ile kavsara arasına yerleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türbe, Erzurum, Melike Çiçek Hatun, İnşa kitabesi

Erzurum kale içinde, Ulu Camii'nin kuzeybatısında yer alan Melike Çiçek Hatun Türbesi inşa kitabesine göre 1304 yılının Eylül ayında yaptırılmıştır.

Görsel 1: Melike Çiçek Hatun Türbesi yeri

Tarihi bilinmeyen bir zamanda türbenin Cumhuriyet Caddesi'ne bakan güney kesimi haricindeki kesimi konutlarla çevrelenmiş ve olumsuz müdahaleler sonucunda gövdede gelişigüzel açıklıklar oluşmuştur. 2011 yılında özensiz bir biçimde onarımı yapılmış, sonrasında ise Erzurum Belediyesi tarafından yapıyı çevreleyen konutlar kaldırılarak türbenin etrafı temizlenmiş ve moloz taş örgüyle kapatılan girişi ve inşa kitabesi açığa çıkarılmıştır (Yurttaş ve Kındıgılı, 2011: 76). Cumhuriyetin ilk yıllarında belediyenin arşiv deposu olarak kullanılan yapıda, mihrabın arkasına gelen güney kısmına dikdörtgen biçimli kapı boyutlarında bir pencere açıklığı yapılmışsa da son onarımlarda bu açıklık da kapatılmıştır (Yurttaş ve Kındıgılı, 2011: 77). Türbe günümüzde sağlam ve ayakta fakat ziyarete kapalı durumdadır (29. 09. 2017).

2011 öncesi türbe üzerine yapılan çalışmalarda inşa kitabesi henüz açığa çıkarılmadığından kimin adına ve hangi tarihte inşa edildiği tespit edilememekle birlikte bu konuda çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. A.Ş. Beygu bu türbenin kime ait olduğunun belirlenemediğini ancak halk arasında Cime Sultanın türbesi olarak rivayet edildiğini ve söz konusu kişinin tarihe geçmeyen Erzurum emirlerinden olduğunu belirtmektedir (Beygu, 1936: 140). Oluş Arık türbenin kitabesinin bulunmadığını ancak İlhanlılar döneminde 14. yüzyılda yapılmış olabileceğini bildirmektedir (Arık, 1976: 81). Osman Turan, Cime Sultan Türbesi'ni ilk Selçuklu fatihlerinden birine atfetmekte ve Ermeni kaynaklarında Tuğrul Bey'in Anadolu'nun fethi için Salas-ı Horasan, Yusuf ve Cemcem gibi Beyleri görevlendirdiğini ve bu beylerin 1062 yılında akınlar düzenlediklerini, Cemcem adlı beyin de burada şehit edilerek adına bu türbenin inşa edildiğini belirtmektedir (Turan, 2013: 50). O.C. Tuncer ise burada bir isim benzerliği olabileceğini, türbenin bir hatuna ait olduğunu ve Anadolu'nun fethi için gerçekleştirilen akınlara bu derece aktif olarak bir hatunun katılamayacağını ve tek katlı türbenin mimari özellikleri bakımından Selçuklu türbe geleneğini devam ettirdiğini belirterek yapıyı 14. yüzyılın ikinci çeyreğine tarihlendirmektedir (Tuncer, 1991: 204). R.H. Ünal türbeye girişin bir evin bahçesinden sağlandığını ve XIV. yüzyılın başlarında inşa edildiğini belirtmekte ancak kimin adına yapıldığı konusunda herhangi bir bilgi vermemektedir (Ünal, 1974: 105-106).

Görsel 2: Melike Çiçek Hatun Türbesi Genel Görünümü

Görsel 3: Melike Çiçek Hatun Türbesi Onarım Öncesi (Yurttaş ve Kındıgılı, 2011, 91)

Türbenin 2011 yılında yapılan onarım çalışmaları sırasında inşa kitabesi açığa çıkarılmış, Yurttaş ve Kındıgılı bu kitabeyi okuyarak türbeyi 1304 yılının Eylül ayına tarihlendirmişlerdir (Yurttaş ve Kındıgılı, 2011: 80). Ancak bu çalışmada kitabeldeki deformasyon sebebiyle türbenin kime ait olduğunu yazan kısmı tam olarak okunamamış ve çeşitli isimler¹ ileri sürülse de bunlar içinde en uygunun Çengâl olacağı belirtilmiştir (Yurttaş ve Kındıgılı, 2011: 80).

Türbenin inşa kitabesi tarafımızca tekrar okunmuş, sahibinin kimliği tespit edilmeye çalışılmıştır. İnşa kitabesine göre türbe 1304 yılının Eylül ayında yapılmıştır.

Portal nişini, kavsara altında dolanan iki satırlık celî sülüs hatlı inşa kitabesinin transkripsiyonu:²

- 1- Ğufire lisahibeti hazihi'l-kubbeti'l-meliketi'l mağfureh Çiçek Hatun binti
- 2- Ahmed Kân berredellahu medceeha- intekalet fi şehri seferin senete erbain ve seb'imiye".

İnşa kitabesinin Türkçesi:

“Bu türbenin sahibesi bağışlanmış melike Ahmed Kan kızı Çiçek Hatun’u (Allah) bağışlasın. Allah onun makamını serin kılsın (Cehennem sıcağından korusun). 1304 senesinin Eylül (704 senesinin Sefer) ayında vefat etti” yazılıdır.

Türbenin inşa kitabesinden Ahmet Kaan kızı Çiçek Hatun adına 1304 yılında yaptırıldığı anlaşılmaktadır.

İnşa kitabesinde ismi geçen Ahmet Kaan’ın 1282-1284 yıllarında İlhanlılara hükümdarlık yapmış olan Hülagu Han’ın yedinci oğlu olan Ahmet Tekudar (Reşidüddin Fazlullah, 2011: 127-128, 130) olduğu tahmin edilmektedir. Onun birçok hatunu ve bu hatunlardan üç oğlan altı kız olmak üzere dokuz çocuğu bulunmaktadır. Kız çocukları içinde Ermeni Hatun’dan doğan Çiçek Hatun üçüncü çocuğudur ve Diyarbekir Emiri Durbay’ın oğlu Buracu ile evlenmiştir (Reşidüddin Fazlullah, 2011: 127-128, 130). Tüm bu verilerden hareketle inşa kitabesinde Çiçek Hatun için melike sıfatının

¹ Hüseyin Yurttaş ve M. Lütfü Kındıgılı, 2011, s. 80-82’de türbe üzerine yaptıkları çalışmada türbenin inşa kitabesini okuyarak, kitabede geçen ismin bir kadına ait olduğunu ve bu ismin “Cencâl, Cengâl, Cenkâl, Cîcâl, Cîgâl, Cîkâl, Cühâl, Çengâl, Çiçek, Haccâl, Hancâl, Hankel, Hencâl, Hicâl, Hincâl” isimlerinden biri olabileceğini, en uygun olan ismin “Çengâl” olduğunu ileri sürmüşlerdir.

² Türbenin inşa kitabesi Araş. Gör. Hüseyin Karaçam tarafından okunmuştur. Kendisine bir kez daha buradan teşekkür ederim.

kullanılmış olması onun hükümdar kızı olduğuna işaret etmekte, türbenin sahibinin Ahmet Teküder'in kızı Çiçek Hatun olduğu kabul edilmektedir (Kara, 2019: 266).

Görsel 4: Melike Çiçek Hatun Türbesi İnşa Kitabesi

Çiçek Hatun, amcası Abaka Han'ın hükümdarlığı zamanında Diyarbakır ve Diyar-ı Rebia'ya gönderilen Durbay Noyan'ın oğlu Baracu³ ile evlendirilmiştir (Reşidüddin Fazlullah, 2013: 128-129). Büyük olasılıkla evlendikten sonra da Anadolu'ya gelmiştir. Ancak Erzurum'a neden geldiği bu dönemde İlhanlıların merkezi olan Erzincan ve Erzurum yaylaklarından Aladağ'da yaşayıp yaşamadığı ve türbesinin kimin tarafından yaptırıldığı bilinmemektedir. Çiçek Hatun ile ilgili olarak evliliği dolayısıyla elde edilen bilgiler dışında başka hiçbir bilgiye rastlanmamıştır.

³ Reşidüddin Fazlullah, 2013, s. 165'de, Baracu'nun babasıyla birlikte Anadolu'ya geldiğini bildirilmektedir. Ayrıca, "Argun Han, Buka ve Aruk'u öldürüp o yargıları bitirdikten sonra Mart 1289 (688/Seferi)'un sonunda şehzade Cuşkab'a suyurgamişi verip geri gönderdi. Bundan sonra Cuşkab'ın yüreğinin kendisiyle beraber olmadığından haberdar oldu. Bir kısım emiri onu geri çevirmeleri için ardından gönderdi. O, Şam diyarına doğru yönelmişti. Erzen ve Meyyafarikin arasında Karaman Suyu yanında Arkasun Noyan, Baytmış Kuşçi, Arabtay Güregan, Durbay'ın oğlu Baracu ve Buğday ona yetiştirler. Bunlarla savaştı ve kaçtı. Üç gün sonra onu yakaladılar ve Argun Han'ın kulluğuna getirdiler..." denilmektedir. Bu ifadeden yola çıkarak Baracu'nun Anadolu'da İlhanlı Devleti adına hizmetlerde bulunduğunu ileri sürmek mümkündür.

Çizim 1: Çiçek Hatun Türbesi planı (Tuncer, 1991, 203'den işlenerek düzenlenmiştir)

Türbe, daire tabanlı ve silindirik gövdelidir.⁴ Eğimli toprak zemin üzerine oturan subasman katı üst kotu değişmekle birlikte yaklaşık 1,0 m yüksekliktedir. Gövde subasman katı üzerinden hafifçe içeriye çekilmiş olarak yükselir. Kaidenin üst kısmındaki üç santimetre genişliğinde ince bir silme ile bu silmenin üzerinde yer alan ve dışa doğru hafifçe çıkıntı yapan dokuz santimetre çapındaki kaval silme kuşağından sonra gövde başlar. Silindirik gövdenin yüzeyi 13 cm çapındaki kaval silmelerin oluşturduğu kuzey yönündeki ters U formunda, diğer on biri sivri kemerli sağır nişlerle hareketlendirilmiştir. Sağır nişleri oluşturan düşey kaval silmeler altta yatay bir kolla birleşmekte ve aralarında birkaç santimetre boşluk kalacak biçimde çiftler oluşturarak yükselmektedirler. Kemer görünümlü silmelerin tümü gövde yüzeyinde yaklaşık 1,7 m genişlik ve 2,8 m yükseklikteki birer yüzeyi sınırlandırmışlardır. Silmelerden sonra yaklaşık 1,5 m kadar daha yükselen masif duvar üçlü bir silme grubuyla nihayetlenir.

⁴ Arık, 1976, s. 81'de türbenin kaide bölümünün cenazelik olarak kullanılmış olabileceğini ancak kaidenin toprak altında kalması sebebiyle cenazelik katına ulaşamadığını belirtmektedir.

Tuncer, 1991, s. 204'de türbenin cenazelik katının olup olmadığının tartışmalı olduğunu, mescit katı tabanının, kaide bitiminde yer alan silmelerin hizasından itibaren başlaması bir alt katın olduğunu düşündürse de bu tip türbelere örnek olarak verilebilecek Emir Saltuk Türbesi'nin güneyindeki türbenin de benzer özellikler sergilemekle birlikte tek katlı olduğuna dikkati çekmiştir. Buna karşın Rabia Hatun Türbesi, Emir Saltuk Türbesi'nin güneyindeki türbenin ve bu türbenin silindirik kaideli, silindirik gövdeli ve tek katlı olmaları ile yeni bir türbe tipinin benimsenmeye başladığını ifade etmektedir.

Yurttaş ve Kındıgılı, 2011, s. 76'da gövde zeminindeki eğimli alt yapının mezar odasının olabileceğine işaret ettiğini belirtmektedirler.

Türbenin iki katlı olup olmadığı kaide üzerinde herhangi bir giriş ya da açıklık bulunmaması sebebiyle bilinmemektedir.

Görsel 5: Tübbenin Kaide ve Kemer Görünümlü Kaval Silmeleri

Bu silme grubunun üstünden türbenin konik külâhı başlar. Kaval silmelerin sivri kemer görünümü oluşturarak çevrelediği yüzeylerden doğu ve batıya bakanların eksenlerinde dikdörtgen biçimli birer pencere açıklığı bulunur.

Görsel 6: Doğu Pencere

Görsel 7: Batı pencere

Gövdenin kuzey yöndeki ters U biçimli çerçeve içerisine alınmış cephe yüzeyinin ekseninde bir taç kapı kuruluşu bulunur. 0,87 m genişlik 1,50 m yükseklikteki dikdörtgen biçimli kapı açıklığı taç kapının sivri kemerli nişi içinde yer alır. Dikdörtgen biçimli kapı açıklığının lentosu ile portalin sivri kemeri arasında mukarnas dolgulu bir kavsara yer alır. Kavsara yanlarda gövdesi bezemesiz iki köşe sütuncesine oturtulmuştur. Kapı açıklığının lentosu ile kavsara arasında 1,15 m genişlikte, 0,51 m yükseklikte dikdörtgen biçimli kitabe panosu yer alır.

Görsel 8: Türbenin Kuzey Yöndeki Girişi

Türbenin eski fotoğraflarından gövdenin güney tarafında kaval silmenin sivri kemer biçimi oluşturarak çerçevelediği alanda dikdörtgen biçimli bir açıklık görülmektedir. Yurttaş ve Kındıgılı bu açıklığın Cumhuriyetin ilk yıllarında arşiv deposu olarak kullanılan türbe mekânının aydınlatılması amacıyla açıldığını ancak küçük bir kapı ölçülerinde olduğu için mekâna giriş ve çıkışın buradan sağlandığını, restorasyon çalışmaları sırasında kapatıldığını belirtirler (Yurttaş ve Kındıgılı, 2011: 77)

Ayrıca türbenin eski fotoğraflarından külahın güneybatısında da dikdörtgen biçimli küçük bir açıklığın bulunduğu görülmekte, fotoğrafın çekildiği tarihe yakın bir zamanda bu açıklığın sövelerinin yapıldığı anlaşılmaktadır. Ancak açıklığın özgün olup olmadığı tespit edilememektedir.

Görsel 9: Türbenin Konik Külahı

Melike Çiçek Hatun adına yapılan tek katlı daire tabanlı silindirik kaide ve gövdeli bu türbenin mimari kuruluş açısından benzerlerine yakın coğrafyada rastlanmaktadır. Ahlat Hasan Padişah Türbesi (1275), Ahlat Hüseyin Timur Türbesi (1279-1280), Ahlat Buğatay Aka Türbesi (1281), Ahlat Usta Şagird Türbesi (1285?), Güroymak Türbesi (1290), Ahlat Yarım Türbe (13. yüzyılın son çeyreği) ve Erzincan Togay Hatun Türbesi (14. yüzyıl ikinci yarısı) silindirik gövdeli

olarak inşa edilmiş diğer türbelerdir. Ancak bu türbelerin hepsi farklı olarak iki katlıdır. Oysa Melike Çiçek Hatun Türbesi silindirik bir kaide üzerinde tek katlı silindirik gövdeli yapılmıştır. Melike Çiçek Hatun Türbesi'nde uygulanan plan şemasının benzerlerine Erzurum Üç Kümbetlerden Güneydoğudaki silindirik gövdeli türbe (14. yüzyılın ikinci çeyreği), Kayseri Sırçalı Türbe (14. yüzyılın ikinci çeyreği), Erzurum Söylemez Baba Türbesi (14. yüzyılın ilk yarısı), Erzurum Söylemez Ana Türbesi (14. yüzyılın ilk yarısı) ve Bayburt Şehit Osman Türbesi (14. yüzyılın ikinci yarısı)'nde rastlanır.

Silindirik gövdeli türbelerin Anadolu dışındaki örnekleri sayıca az olmakla birlikte Büyük Selçuklu döneminde erken tarihli birkaç türbenin silindirik gövdeli olduğu görülür. Bunlar; Damgan Kırkkızlar (Cihil Duhteran) Türbesi (1056), Meraga Burcu Müdevver Türbesi (1167) ve Rızaiye (Urmiye) Se Türbesi (1184)'dir (Tuncer, 1992: 60).

Çizim 2: Erzurum Üç Kümbetlerden Silindirik Gövdelinin Planı (Tuncer, 1991, 205)

Çizim 3: Kayseri Sırçalı Kümbet Planı (Tuncer, 1991, 205)

Çizim 4: Bayburt Şehit Osman Türbesi Planı (Tuncer, 1991, 60)

Çizim 5: Damgan Kırkkızlar (Cihil Duhteran) Türbesi Planı (<https://okuryazarim.com/>) Erişim tarihi: 14.06.2019)

Çizim 6: Meraga Burcu Müdevver Türbesi Planı (<http://www.selcuklunirasi.com/>) Erişim tarihi: 14.06.2019)

Sonuç olarak Erzurum'da 2011 yılına kadar Cimcime Sultan olarak anılan türbenin bu tarihten sonra inşa kitabesinin ortaya çıkarılmasıyla inşa tarihi kesinlik kazanmışsa da kimin adına yapıldığı tam olarak tespit edilememiştir. Kitabenin yeniden okunması sonucunda türbenin sahibinin Melike Çiçek Hatun olduğu anlaşılmıştır. Mevcut bilgiler doğrultusunda Türkiye Selçuklu sultanlarından herhangi birinin Çiçek adına sahip kız çocuğu bilinmemektedir. 1242 yılından itibaren Moğollar tarafından atanan valilerce yönetilen Erzurum'da İlhanlı hükümdarlarından birinin kızı adına türbe inşa edilmesi oldukça doğaldır. İnşa kitabesinde geçen Ahmet Kân İlhanlı hükümdarlarından Ahmet Teküder olmalıdır. Nitekim Ahmet Teküder'in Çiçek Hatun adında bir kız çocuğu olduğu ve Diyarbakır ve Diyar-ı Rebia'ya gönderilen Durbay Noyan'ın oğlu Baracu ile evlendirildiği Camiu't-Tevarih'ten öğrenilmektedir. Ancak Melike Çiçek Hatun ile ilgili bilgiler bunlarla sınırlıdır. Ne zaman Anadolu'ya geldiği Erzurum'da yaşayıp yaşamadığı ya da türbesinin neden Erzurum'da yapıldığına dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

1304 tarihli Melike Çiçek Hatun Türbesi, 13. yüzyıl sonları 14. yüzyıl başından itibaren Ahlat, Erzurum ve Kayseri’de yapılan silindirik gövdeli türbelerden biridir. Tek katlı daire tabanlı silindirik gövdeli türbe oldukça sade yapılmış üzerindeki kemer görünümlü silmeler gövdeye hareketlilik kazandırmıştır.

Kaynakça

- Arık, O. (1969). Erken Devir Türk mimarisinde türbe biçimleri. *Anadolu: Anatolia*, XI, 57-119.
- Beygu, A.Ş. (1936). Erzurum tarihi, anıtları, kitabeleri. İstanbul: Bozkurt Basımevi.
- Kara, D. (2019). Türkiye’nin Selçuklu çağı kadın türbeleri, Yayımlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Reşîdüdin Fazlullah. (2013). Câmîu’t-Tevârih (İlhanlılar Kısım). (Çev.: A.H. Khelejani, M. Ersan, İ. Aka). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Tuncer, O.C. (1991). Anadolu kümbetleri C.2 Beylikler ve Osmanlı Dönemi. Ankara: Güven Matbaası.
- Tuncer, O.C. (1992). Anadolu kümbetleri C.3 Beylikler ve Osmanlı Dönemi. Ankara: Güven Matbaası.
- Turan, O. (2013). Doğu Anadolu Türk Devletleri tarihi. İstanbul: Ötüken Neşriyat
- Ünal, R.H. (1974). Erzurum ili dahilindeki İslâmi devir anıtları üzerine bir inceleme. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi*. 6 (Ayrı Baskı) Erzurum. 49-143.
- Yurttaş, H. ve Kındıgılı, M. (2011). Kesinleşen tarih ve yeni bir ad. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 11(46). 75-96.
- <https://okuryazarim.com> Erişim tarihi: 14.06.2019
- <http://www.selcuklumirasi.com/> Erişim tarihi: 14.06.2019